

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	4
1.4 นิยามศัพท์	4
1.5 รูปแบบการนำเสนอวิทยานิพนธ์	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
2.1.1 เศรษฐศาสตร์นิเวศ (ecological economics)	6
2.1.2 เศรษฐกิจศีลธรรม (moral economy)	13
2.1.3 การจัดการป่าชุมชน (community forest management)	16
2.1.4 สิทธิชุมชน (community rights)	22
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
2.2.1 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบของกรรมสิทธิ์	28
2.2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น	31
2.2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความไม่มั่นคงในสิทธิ	32
2.2.4 ความร่วมมือของรัฐและชุมชนในการจัดการป่าไม้	34

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	36
3.1 วิธีวิจัย	36
3.1.1 ประชากร ขอบเขตการศึกษา และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง	36
3.1.2 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	37
3.1.3 การประมวลผลข้อมูล	39
3.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	39
3.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา	41
บทที่ 4 ข้อมูลทั่วไป	47
4.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	47
4.1.1 ชุมชนบ้านแม่แฮ	47
4.1.2 ชุมชนบ้านห้วยแก้ว	55
4.2 ข้อมูลทางด้านประชากร ด้านเศรษฐกิจและสังคม	63
4.3 สรุปลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ทำการศึกษา	78
บทที่ 5 ลักษณะทางชีวกายภาพของป่าชุมชน	79
5.1 สภาพพื้นที่ป่าชุมชนในชุมชนศึกษา	80
5.2 ความคิดเห็นของชาวบ้านในส่วนของลักษณะทางชีวกายภาพ ในป่าชุมชนของแต่ละชุมชนที่ศึกษา	83
5.3 สรุปลักษณะทางชีวกายภาพและการใช้ประโยชน์ของชุมชน	91
บทที่ 6 การจัดระเบียบเชิงสถาบัน	92
6.1 กฎเกณฑ์ในระดับการใช้	92
6.1.1 กฎระเบียบป่าชุมชนของชุมชนศึกษา	92
6.1.2 กระบวนการตัดสินใจ	97
6.1.3 การแบ่งปันผลประโยชน์	99
6.1.4 สิทธิและกรรมสิทธิ์	100

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.1.5 การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง	100
6.1.6 การกำหนดความรับผิดชอบของชุมชน	102
6.2 การวิเคราะห์กฎเกณฑ์ระดับการใช้ในครัวเรือนตัวอย่าง	111
6.3 การประเมินสถานภาพการจัดการเชิงสถาบันในชุมชนศึกษา	115
บทที่ 7 การใช้ทรัพยากร	123
7.1 รูปแบบความสัมพันธ์ในการใช้ทรัพยากร (pattern of interaction in the use of resources)	123
7.1.1 การยินยอมและยอมรับที่จะทำตามกฎ	124
7.1.2 การฉวยโอกาส (opportunism behavior)	125
7.1.3 พฤติกรรมการใช้ฟรี (free riding behavior)	126
7.1.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมความร่วมมือต่าง ๆ (participation)	127
7.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนภายใต้ การจัดการทรัพยากรส่วนรวม	131
7.2.1 ประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากร	131
7.2.2 ความเท่าเทียมกันในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชน	134
7.2.3 ความมั่นคงในวิถีชีวิต	135
7.2.4 แนวโน้มพื้นที่ป่าไม้	136
บทที่ 8 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	138
8.1 ลักษณะสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพของป่าชุมชน	138
8.2 รูปแบบการจัดระเบียบเชิงสถาบัน	139
8.3 ต้นทุน ผลประโยชน์ และความขัดแย้ง	140
8.4 การใช้ทรัพยากร	141
8.5 ข้อเสนอแนะ	142

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	143
ภาคผนวก	148
ประวัติผู้เขียน	164

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
2.1	คุณสมบัติเฉพาะตัวของสินค้าแต่ละประเภท	11
3.1	การคัดเลือกครัวเรือนตัวอย่างเพื่อทำการศึกษาแบ่งเป็นรายกลุ่ม	37
4.1	ข้อมูลทั่วไปทางด้านประชากรและลักษณะเศรษฐกิจ-สังคมของครัวเรือน	
	ตัวอย่างในพื้นที่ศึกษาชุมชนบ้านแม่แฮและชุมชนบ้านห้วยแก้ว	64
4.2	รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนตัวอย่าง ในแต่ละชุมชน	74
4.3	ร้อยละของครัวเรือนที่พึ่งพิงทรัพยากรแต่ละประเภทในป่าชุมชนของชุมชนบ้านแม่แฮ	76
4.4	ร้อยละของครัวเรือนที่พึ่งพิงทรัพยากรแต่ละประเภทในป่าชุมชนของชุมชนบ้านห้วยแก้ว	76
4.5	สรุปลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนที่ทำการศึกษา	78
5.1	ร้อยละของความคิดเห็นในเรื่องความชัดเจนของขอบเขตพื้นที่ป่าชุมชนในแต่ละชุมชน	84
5.2	พื้นที่ป่าชุมชนต่อครัวเรือน	85
5.3	ร้อยละของความคิดเห็นของครัวเรือนตัวอย่างในส่วนของระดับการใช้แล้วหมดไปของทรัพยากรในป่าชุมชน	87
5.4	ร้อยละของความคิดเห็นในเรื่องระดับความขาดแคลนของทรัพยากรในป่าชุมชน	89
5.5	สรุปลักษณะทางชีวภาพของป่าชุมชนของชุมชนที่ทำการศึกษา	91
6.1	ต้นทุนของการจัดการและดูแลการใช้ทรัพยากร	106
6.2	มูลค่าผลประโยชน์จากป่าที่ชุมชนได้รับภายใต้การจัดการทรัพยากรป่าชุมชน	108
6.3	ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างในเรื่องความเข้าใจเกี่ยวกับกรรมสิทธิ์ในทรัพยากร	111
6.4	ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างเกี่ยวกับความรู้ในเรื่องของกฎระเบียบ	112
6.5	ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละชุมชนเกี่ยวกับการยอมรับในกฎเกณฑ์ระดับการใช้	113
6.6	ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ ในระดับการใช้	114

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
6.7	ร้อยละของครัวเรือนตัวอย่างในแต่ละชุมชนที่เห็นว่ามีความสอดคล้องกันของกฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ กับสภาพทางกายภาพของป่าและลักษณะชุมชน	115
6.8	สรุปการประเมินสถานภาพการจัดการเชิงสถาบันในชุมชนศึกษา	119
6.9	ร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่สร้างความอ่อนแอให้กับสถาบันการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนในแต่ละชุมชนศึกษา	120
6.10	ร้อยละของข้อเสนอแนะที่จะทำให้สถาบันการจัดการทรัพยากรป่าชุมชนในแต่ละชุมชนศึกษาดำรงอยู่ได้	121
7.1	ร้อยละของแรงจูงใจในการร่วมมือกันที่จะจัดการและดูแลรักษาทรัพยากรป่าชุมชนของครัวเรือนตัวอย่างทั้งหมด	123
7.2	ร้อยละของครัวเรือนทั้งหมดที่ยินยอมทำตามกฎระเบียบที่ตั้งขึ้น	124
7.3	ร้อยละของครัวเรือนในแต่ละชุมชนแสดงพฤติกรรมการฉวยโอกาส	126
7.4	ร้อยละของครัวเรือนในแต่ละชุมชนที่เคยฝ่าฝืนกฎระเบียบ	127
7.5	ร้อยละของครัวเรือนในแต่ละชุมชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการตรวจตราสอดส่อง	128
7.6	ร้อยละของครัวเรือนในแต่ละชุมชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการดูแลรักษาพื้นที่ป่า	129
7.7	ร้อยละของครัวเรือนในแต่ละชุมชนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเข้าร่วมประชุม	130
7.8	ความพอใจของครัวเรือนตัวอย่างต่อประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรภายใต้การจัดการป่าชุมชนในแต่ละชุมชนศึกษา	132
7.9	ความพึงพอใจของครัวเรือนตัวอย่างต่อความเท่าเทียมกันในการใช้ทรัพยากรป่าชุมชนในแต่ละชุมชน	134
7.10	ร้อยละของความพึงพอใจในความมั่นคงในวิถีชีวิต	135
7.11	การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในชุมชนบ้านแม่แฮ พ.ศ. 2526-2543	136

สารบัญภาพ

ภาพ		หน้า
3.1	การวิเคราะห์เชิงสถาบัน	44
4.1	แนวเขตที่ตั้งของชุมชนบ้านแม่แฮ	50
4.2	แนวเขตที่ตั้งของชุมชนบ้านห้วยแก้ว	59

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University